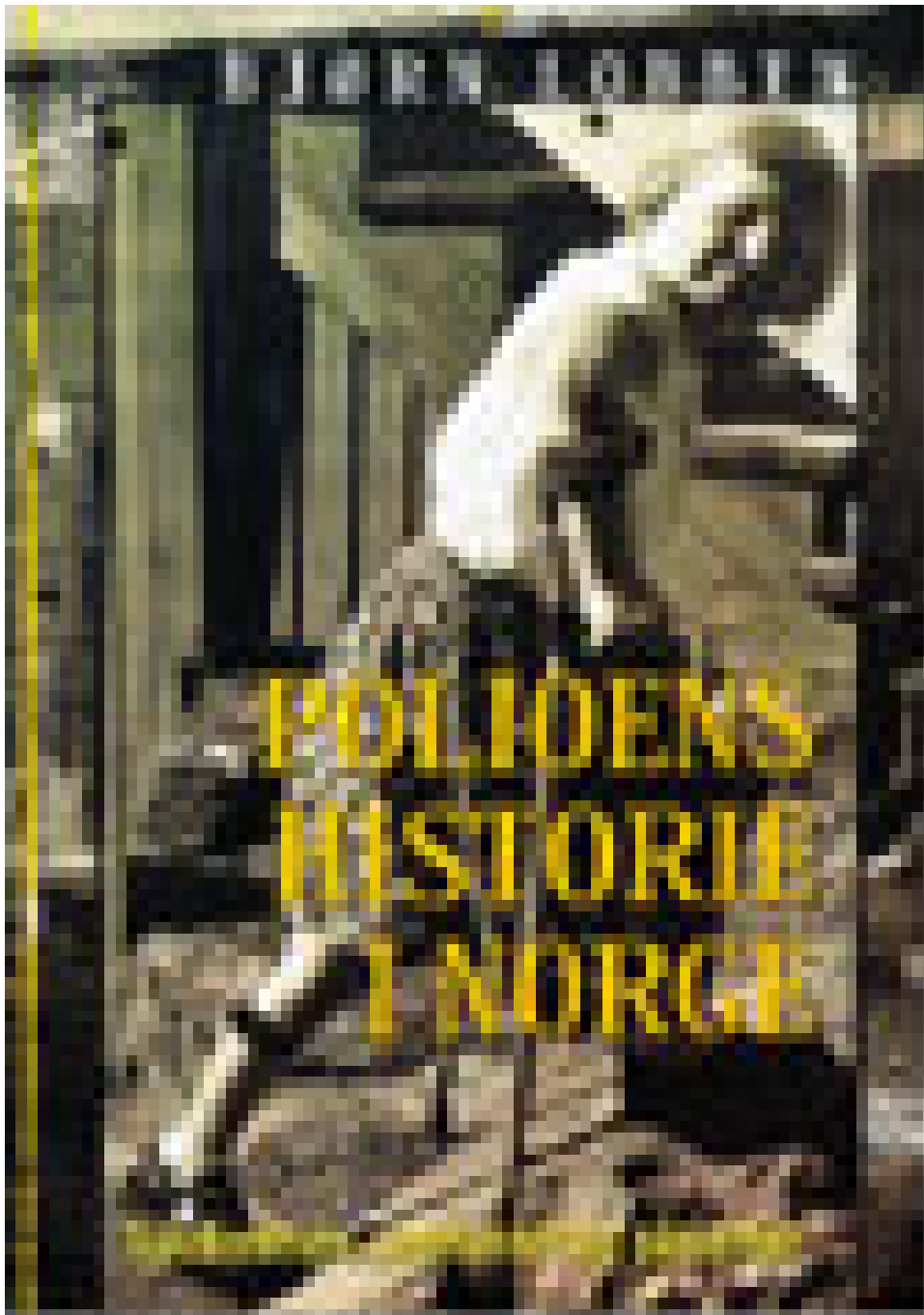

Poliomyelittens historie

BOKOVERSIKT

Mange husker poliomyelittepidemiene i vår barndom. De kom gjerne om sensommeren, i ”epletiden”. Og mange opplevde at skolekamerater fikk lammelser i løpet av et par dager. Noen døde. I 1956 kom poliovaksinen, og snart var heldigvis polioepidemienes tid over. Men det var, og er, fortsatt flere tusen – kanskje rundt 5 000 – i vårt land som sliter med senfølger av sykdommen. Samtidig med, og på grunn av at vi ikke har fått nye tilfeller av poliomyelitt på 25 år, er kunnskapen om sykdommen i ferd med å bli uttynnet. Derfor er en bok om polioens historie i Norge nå så betimelig og verdifull.

Bjørn P. Lobben, som selv har en følgetilstand etter poliomyelitt, har skrevet denne boken. Den kan leses av alle, men er først og fremst rettet mot helsepersonell og de som arbeider med poliomyelitt. Det er ikke en lærebok, men en bok om poliomyelitt i Norge. Det er den eneste større fremstillingen over dette emnet. Den er klar, velordnet

og lett å lese. Lobben gir oss et bilde av sosiale og hygieniske forhold i Norge på 1800-tallet, beretter om den første beskrevne poliopasient i Norge (1842) og polioepidemien i Sør-Odal i 1868 og i Mandal i 1886. De store epidemiene kom først på slutten av 1800-årene og på 1900-tallet, i takt med bedret hygiene utover landet. Før den tid var poliovirus til stede overalt, og barn ble smittet i så ung alder at de hadde beskyttelse av antistoffer fra moren. Den første norske professor i nevrologi, Christopher Leegaard, preget polioarbeidet i Norge i 30 år, og Lobben omtaler Leegaards innsats grundig, både når det gjelder diagnostikk og epidemiologi.

Forfatteren gir også en grundig omtale av de store polioepidemier helt frem til 1950-årene, utviklingen av melderutiner og samfunnets forståelse og håndtering av problemet knyttet til polioepidemiene. Frivillige organisasjoner har nedlagt et betydelig arbeid for poliosaken. Uten dem ville landet vært tilbakestående på dette feltet. Her får det frivillige polioarbeidet sin fortjente honnør, og de mange privatfinansierte behandlingsinstitusjonene får detaljert omtale. En stor del av boken omhandler det å leve med et poliosekvele. Her er flere personlige beretninger og skjebner som rulles opp. Det er også et rikholdig persongalleri av dem som har gitt poliomyelitt et ansikt i Norge.

De siste årene har det vært mye forskning på poliomyelitt i Norge. Den har blant annet vist at mange poliopasienter skaffet seg god utdanning og har bidratt godt over det vanlige i samfunnet. Det tjener dem og det norske etterkrigssamfunn til stor heder at de har maktet denne innsatsen. Man kan spørre seg om noe liknende kunne skje i vår tid i vår velferdsstat og vi får heldigvis ikke svar på det spørsmålet. Men denne bok kan gi stoff til ettertanke.

Johan A.Aarli

Nevrologisk avdeling

Haukeland Sykehus

Publisert: 30. juni 2002. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 11. juli 2026.